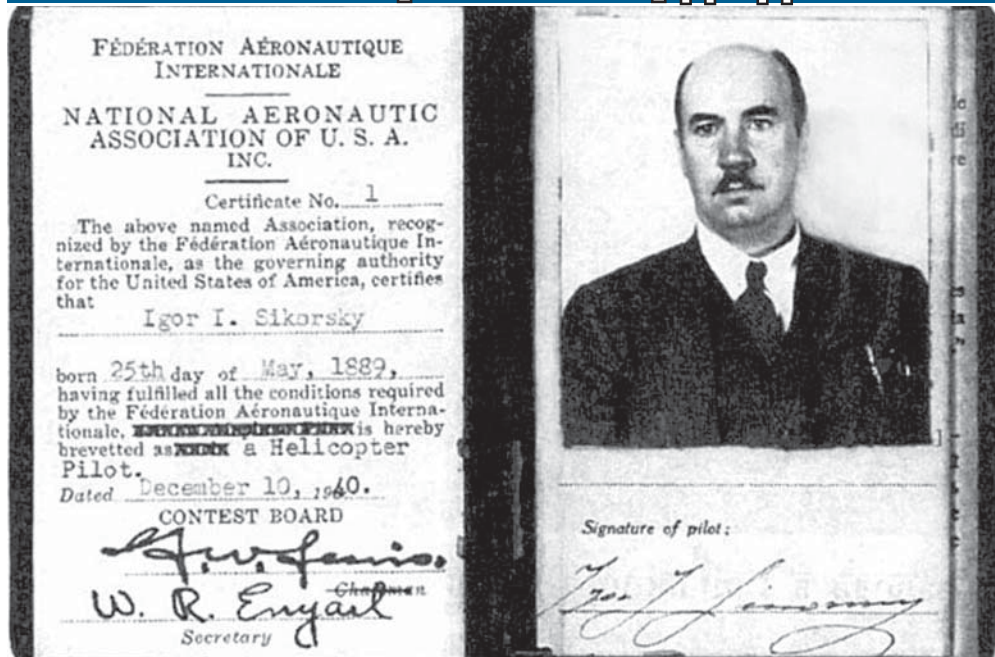

МИ ТУТ: [HTTP://WWW.KMPZT.ORG.UA](http://www.kmpzt.org.ua) НА ФЕЙСБУЦІ — У ГРУПІ "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

УКРАЇНЦІ, ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ

Сікорський Ігор Іванович. Людина, яка втілила мрію Леонардо да Вінчі

Перше в світі посвідчення пілота гелікоптера

(Читайте на 3-й стор.)

Лідери НАТО схвалили комюніке за підсумками Одноденного брюссельського саміту альянсу. «Ми рішуче підтримуємо право України обирати власне майбутнє та курс зовнішньої політики без зовнішнього втручання» – заключне комюніке.

НАТО підтверджує свій намір надати Україні членство в Північноатлантичному альянсі, але далі не говорить, коли. У підсумковому комюніке саміту альянсу від 14 червня мовиться, що Україна отримає План дій щодо членства (ПДЧ) для вступу, але альянс очікує від неї подальших реформ.

шим», – пояснив генеральний секретар НАТО.

«Ми підтверджуємо рішення, ухвалене у 2008 році на Бухарестському саміті НАТО, про те, що Україна стане членом альянсу і при цьому План дій щодо членства (ПДЧ) буде невід'ємною частиною цього процесу», йдеться в документі. Як наголошує кореспондент «Європейської правди», у рішенні жодного попереднього саміту НАТО після 2008 року не звучало таких формулювань щодо України.

Щодо Грузії, яка вважається на крок попереду України щодо готовності вступу до НАТО, таке формулю-

квітня публічно відповів генеральному секретареві НАТО Енсу Столтенбергу на його заяву про підтримку України на тлі концентрації російських військ уздовж українського кордону, заявивши, що ПДЧ для України «стане справжнім сигналом для Росії». Упродовж останніх тижнів президент Зеленський багато разів наголошував на необхідності надати Україні членство в НАТО у розмовах із західними лідерами – зокрема, президентом США Джо Байденом і напередодні саміту в Британії – з прем'єр-міністром цієї країни Борисом Джонсоном. Підкреслив важливість чіткої перспекти-

В НАТО чекають на Україну і Грузію, але не кажуть, коли

Згідно з документом, альянс висловив відданість власному рішенню, ухваленому на саміті 2008 року в Бухаресті, коли було сказано, що Україна стане членом НАТО і що Україна отримає План дій щодо членства, щоб стати частиною НАТО.

«Ми підтверджуємо всі складові того рішення, так само як і подальші рішення, в тому числі щодо того, що кожного партнера будуть оцінювати, базуючись на його власних якостях. Ми рішуче підтримуємо право України обирати власне майбутнє та курс зовнішньої політики без зовнішнього втручання», – йдеться в повідомленні. НАТО вказує на те, що нині Київ рухається шляхом реформ, що мають на меті членство в альянсі, за допомогою Щорічних національних програм, які укладає Комісія зі співпраці України і НАТО.

«Річні національні програми під егідою Комісії Україна-НАТО (КУН) залишаються механізмом, за допомогою якого Україна просуває реформи, що стосуються її прагнення до членства в НАТО. Україна повинна повною мірою використовувати всі інструменти, доступні в рамках КУН, для досягнення своєї мети – впровадження принципів і стандартів НАТО», – йдеться у заключному комюніке саміту.

Генеральний секретар НАТО Енс Столтенберг наголосив, що Росія не матиме впливу на рішення про вступ України до альянсу. «Кожна країна обирає свій шлях, і це стосується також вступу до НАТО. Це питання до України та до 30 членів НАТО вирішувати, чи вона прагне бути членом альянсу», – заявив він у понеділок на підсумковій пресконференції саміту.

Енс Столтенберг також зазначив, що коли настане час розгляду цього питання, Росія не матиме можливості ветоувати можливий вступ України до альянсу.

«Росія не має слова у питанні того, чи бути Україні членом альянсу. Вони не можуть ветоувати, що робити їхнім сусідам. Ми не повернемося в епоху сфер інтересів, коли великі країни вирішують, що робити мен-

вання звучить з 2018 року. Однак, і для Грузії не названо ймовірної дати вступу до Північноатлантичного альянсу.

Спільне рішення союзників також закликає Україну проводити подальші «широкомасштабні, стійкі та незворотні реформи», як у секторі безпеки та оборони, так і в інших сферах. У рішенні, зокрема, коротко згадана потреба «поваги до меншин», яку послідовно висуває Угорщина, яка впродовж декількох років намагається блокувати просування України до НАТО через питання освіти для громадян України угорського походження. Втім, у даному рішенні немає деталізації, на якій Будапешт наполягав раніше.

Також альянс наголошує, що Партнерство розширених можливостей (Enhanced Opportunities Partner, EOP), яке Україна отримала у 2020 році, «дає імпульс до нашої і без того амбіційної співпраці та просуває подальшу (військову) взаємосумісність».

Комюніке також містить висловлення підтримки альянсом територіальної цілісності й суверенітету України, а також Грузії та Молдови, й також невизнання окупації Росією українського Криму та частини Донбасу. Альянс закликав Росію виконати свої зобов'язання згідно з Мінськими домовленостями.

Раніше президент України Володимир Зеленський заявив, що партнери і союзники Києва в НАТО «підтримали Україну конкретними діями та рішеннями» у питанні надання Плану дій щодо членства.

31 травня генеральний секретар НАТО Енс Столтенберг заявив, що участь партнерів НАТО України і Грузії у червневому саміті не передбачена, бо він триватиме тільки один день. Він зазначив, що зустріч може відбутися наступного разу, коли буде більше часу. Можливої дати такої зустрічі генсекретар НАТО не назвав. Пізніше Столтенберг заявив, що саміт НАТО підтвердить підтримку євроатлантичних прагнень України і Грузії. Президент України Володимир Зеленський на початку

У КРИВОРІЗЬКОМУ ПРАВОЗАХИСНОМУ

1.

12 червня цього року громадська організація «Криворізьке міське правозахисне товариство», створена в листопаді 2009-го року, кількісно зростає. На зборах до її складу було прийнято Андрія ЛИТВИНЕНКА, Валентину НІКУЛІНУ, Олександра ПІДЧЕНКА і Валерія РОМАНЕНКА. Проводив збори голова правління Володимир НАЛУЖНИЙ.

2.

13.06.21 Криворізьке міське правозахисне товариство в рамках проекту «Моніторингова група Балки Північної Червоної...» - адвокаційної компанії кіноклубів мережі Docudays UA - провело для дітей з гуртків національної скаутської організації ПЛАСТ - показ документальних фільмів «Габріель передає з чемпіонату світу» та «Країна електросміття» в Парафії Святого Миколая Чудотворця Української греко-католицької церкви міста Кривого Рогу.

Боротьба з дезінформацією вимагає усвідомити не лише свої слабкості, але і силу – експерти

У середу український уряд зобов'язав українське національне інформаційне агентство «Укрінформ» протидіяти дезінформаційним кампаніям і деструктивній пропаганді, що розповсюджується передусім Російською Федерацією. Згідно з постановою уряду, «Укрінформ» отримає додаткові кошти, щоб він міг виявляти, реагувати та протидіяти дезінформації, маніпулятивній інформації та деструктивній пропаганді. Як мовиться у повідомленні, агентство взаємодіятиме з утвореним при Раді національної безпеки і оборони України Центром протидії дезінформації. Очікується, що «Укрінформ» буде оперативним доносити суспільству офіційну позицію державних органів та спростовувати повідомлення, що містять дезінформацію та маніпулятивну інформацію. Також українське новинне агентство буде співпрацювати з іноземними та міжнародними організаціями, установами, інститутами, об'єднаннями з питань, що пов'язані з виявленням, реагуванням та протидією дезінформації та маніпулятивній інформації, брати участь у формуванні критичного мислення та підвищення рівня медіаграмотності суспільства. Те, як ефективно боротися з дезінформацією, напередодні у Києві обговорювали українські та європейські експерти під час конференції «Демократія в дії», але жоден з них не згадав про те, що справу боротьби з дезінформацією варто було б покласти на національне новинне агентство.

УЧАСТЬ В АНТИЗАХІДНІЙ РИТОРИЦІ БЕРУТЬ І ПРЕДСТАВНИКИ ВЛАДИ – Лигачова

Як зауважили учасники дискусії, цього року різко зросла кількість антизахідної пропаганди на українському телебаченні. Керівниця українського інтернет-видання «Детектор медіа» Наталія Лигачова, спираючись на своє дворічне дослідження, проведене спільно з Інститутом масової інформації, говорить, що Росія останнім часом нарощує антизахідну пропаганду, і особливо це помітно у випадку з заарештованим білоруським блогером Романом Протасевичем. Його російські пропагандисти намагаються представити як «бійця «Азову» та «агента Заходу» одночасно. На території України ці ж наративи поширюють номінально українські ЗМІ: з них, згідно з дослідженням, 39% становить проросійська та 61% – антизахідна риторика.

За словами Лигачової, більше антизахідної риторики поширюють анонімні телеграм-канали, але емоційний градус є вищий у тих, які мають прізвище чи назву. «Дуже дивно, але деякі з каналів, які поширюють антизахідну риторика, це – представники партії влади «Слуга народу», – зауважила Лигачова.

У березні, виступаючи на відкритті всеукраїнського форуму «Україна 30. Культура, медіа, туризм», ще перед початком роботи Центру протидії дезінформації, президент України Володимир Зеленський, зокрема, заявив: «Щоразу, коли ми беремо телефон, вмикаємо комп'ютер, планшет або телевізор, ми маємо вмикати критичне мислення. Відрізнати правду від брехні. Обходити стороною інформаційні звальща. Читати далі, ніж заголовок. Сумніватися. Це дуже важливо. Перевіряти будь-яку інформацію в декількох джерелах. Шукати першоджерело. Зберігати холодну голову». «А тих, хто давно закінчив школу – це наші батьки, дідуся та бабусі, – ми маємо навчити, що таке інформаційна гігієна, фейки і пропаганда», – додав Зеленський.

Із закриттям так званих «каналів Медведчука» кількість дезінформації зменшилася в ефірі, але вона пересунулася в онлайн-режим, зокрема, цим займається телеканал «Наш», говорить Лигачова. «Тому сказати, що пропаганди стало менше, ми не можемо, бо багато з неї переходить в онлайн», – сказала Лигачова. За її словами, багато проукраїнських політиків беруть участь у програмах цього та інших «олігархічних каналів», а головним об'єктом їхньої критики є американські політики – президент США Джо Байден, державний секретар Ентоні Блінкен, інші представники нової адміністрації, МВФ, НАТО. «Збільшуються зусилля, щоб показати, що Захід для України є ворогом, а не партнером», – каже Лигачова. На її думку, українська держава, попри те, що багато вже зроблено для закриття дезінформаційних майданчиків, ще не довела цей процес до логічного завершення, багато таких майданчиків ще «продовжують отруювати» український медійний простір. «Влада мала б звернути увагу на їхні непрозорі джерела фінансування. Також вона має підтримати якісні ЗМІ, замість того, щоб заводити телеграм-канали не для поширення якісного контенту, а для боротьби з політичними опонентами», – вважає Лигачова.

ЛЮДИ ВІРЯТЬ У ТЕ, УЩО ВОНИ ХОЧУТЬ ВІРИТИ. – Померанцев

Пітер Померанцев, старший науковий співробітник університету Джонса Гопкінса, директор Arena Initiative, говорить, що боротися з пропагандою так важко, бо люди вірять у те, у що вони хочуть вірити, в те, що відповідає їхнім життєвим установкам. Тож, згідно з британським дослідженням української аудиторії ЗМІ, близько 40% українців вірять у те, що «Україною керують західні держави», що в цьому «бере участь Джордж Сорос, Міжнародний валютний фонд», що «США використовують мережу таємних лабораторій в Україні» і подібні теорії змов. Як з'ясували дослідники, котрі проводили розмови у малих фокус-

групах, потенційні виборці «Опозиційного блоку» чи глядачі «каналів Медведчука» вдвічі більше схильні вірити в антизахідні теорії змов. Але більше дослідників здивувало, що в теорії про Сороса вірять і люди, які не є прихильниками Росії, сільське населення на заході України також виявилось вразливим для наративів про «злочинний МВФ», бо в них був певний досвід – у 1990-х у них в банках пропали заощадження. Тобто творці пропаганди добре знають слабкі місця різних соціальних груп і базують на них свою стратегію. «Людам потрібна впевненість у завтрашньому дні, і для того, щоб ця впевненість та довіра вбудовувалася, їх потрібно залучати до дискусій і до ухвалення рішень», – говорить Померанцев. Він вважає, що з цією проблемою стикається не лише Україна, але і решта країн на Заході. Тому, на його думку, виграє не просто журналістика, а та журналістика, яка залучає людей. Тому треба добре вивчати власне суспільство, його травми, його слабкості і намагатися вилікувати ці рани, каже він. Також він вважає, що протидія дезінформації можна завдяки тим самим технологіям, які вона використовує на свою користь. Наприклад, додає, коли Facebook протидіє не самій дезінформації, а «координованим неавтентичним діям»...

КРАЇНА, ЯКА ПРИЙМАЄ ІНВЕСТИЦІЮ КИТАЮ, ПОТРАПЛЯЄ ПІД ЙОГО ВПЛИВ – Девід Шуллман

Девід Шуллман, старший радник Міжнародного республіканського інституту (IRI) з питань Китаю та його впливу на демократію та прозорість, зауважив, що раніше Китай ідеологічно обробляв переважно власний інформаційний простір. Але з початком коронавірусної пандемії Китай зазнав сильного репутаційного удару, йому згадали не лише про те, як він поведівся на початку кризи, але і його ставлення до прав людини, його політику щодо уйгурів і багато інших проблем, які світ раніше волів не помічати. Тож, зазначає, зусилля Пекіну зараз дедалі більше спрямовані на інформаційний вплив на Заході. «Китай намагається зіпсувати репутацію Заходу, говорить про проблеми расизму в Америці, щоб відвернути увагу від питання походження та поширення коронавірусу», – говорить американський дослідник. Також, додає, Китай впливає через торговельну політику, через експорт технологій, через великі інвестиційні проекти, такі, як «Один шлях». «Країна, яка приймає інвестиції Китаю, потрапляє під його вплив», – попереджає Девід Шуллман. Та, на його думку, вже з'являються експерти і цілі країни, де краще розуміють дії та плани Китаю, наприклад, Австралія чи Чехія.

Технологічним компаніям, таким, як Facebook, також довелося змінити свої підходи – більше контролювати повідомлення, які можуть завдати шкоди, зокрема шкоди здоров'ю, і координувати цю роботу зі Всесвітньою організацією охорони здоров'я. Як розповіла Катерина Крук, менеджер з питань публічної політики Facebook в Україні, також Facebook бореться з різними фейковими акаунтами – було закрито понад мільйон таких акаунтів. Також соціальна мережа почала співпрацювати з фактчекерами, які перевіряють достовірність повідомлення, і якщо

воно є маніпулятивним, то система «ховає» таке повідомлення так, що його важко знайти у стрічці. Говорячи про Україну, вона наголосила, що нещодавне дослідження компанії показало, що Україна – не лише об'єкт, на який спрямована дезінформацією ззовні, але і українські актори, переважно політичні партії, також використовують інструменти соцмереж для просування своїх меседжів.

Чеський експерт Давід Стулік вважає, що насправді російська пропаганда не є такою ефективною, бо їй так і не вдалося переконати Захід, що «українці воюють між собою» на Донбасі, хоч на початку цієї війни багато людей не хотіли вірити у роль Росії у цьому конфлікті. На його думку, українцям час вийти з режиму «постійного самобичування», усвідомити свої здобутки та побачити слабкі сторони противника. «Російська пропаганда не працює на довгу перспективу, бо з'являються спростування, люди отримують можливість дізнатися факти, перевірити інформацію та зробити висновки. Російських наративів не так багато, вони відомі, до них уже можна готуватися, і ми це робимо», – пояснив Давід Стулік, старший аналітик дослідницького центру «Європейські цінності» у Празі.

Проте модераторка панелі Оксана Романюк, директорка Інституту масової інформації, звернула увагу на те, що не завжди цей час є у ситуації війни, а війна Росії проти України не завершилася і час від часу вона загострюється. Тож, додає, поки журналісти, політики та громадянське суспільство розберуться з тим, що насправді відбувається, Росія зможе скористатися стратегічною перевагою.

БОРОТИСЯ НЕ З ОКРЕМИМИ НАРАТИВАМИ, А З КОМПЛЕКСОМ ЕЛЕМЕНТІВ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ – Цибульська

Як боротися з дезінформацією? На це запитання відповідала Любов Цибульська, керівниця новоствореного Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки при Міністерстві культури та інформаційної політики. На її думку, дезінформація – це лише один з елементів гібридної війни, а іншими є і військовий вплив, і кібератаки, медіа і соцмережі, корупція політиків, у тому числі західних, проросійські крайнощі організації. Тому боротися лише з одним елементом гібридної війни не буде ефективним, каже вона. «У першу чергу потрібно розслідувати діяльність агентів впливу, дивитися на їхні джерела фінансування, а не лише боротися з окремими наративами», – зауважує Цибульська. Як зауважила експертка, Україні потрібно випрацювати і пропонувати позитивні наративи. «Але держава неспроможна зробити це самотужки, тому дуже важливо, щоб медіа та громадянське суспільство це також підхопили», – каже Цибульська і наводить приклад такої співпраці між різними громадськими організаціями та державою протягом останнього року, коли спільно вони розробили інформаційну брошуру про те, як поводитися у випадку війни, і в тому числі, як поводитися з інформацією.

На думку Цибульської, стійкість держави ґрунтується на стійкості її громадян, тому важливі горизонтальні ініціативи, наприклад, такі, які почали «українські ельфії», люди, що борються з дезінформацією в соцмережах та готові до роботи з місцевими активістами в різних частинах країни. І оскільки Росія намагається роз'єднати суспільство, то важливо не розгубити єдність і не піддаватися деморалізації, яку нав'язує Росія. Окремо вона назвала одну з ключових проблем українського медіа-простору – існування олігархічних телеканалів, чий порядок денний є протилежний суспільному, але суспільство, перебуваючи під їхнім впливом, цього не усвідомлює.

«Не може купка олігархів з політичними інтересами формувати картину світу для українців, особливо, коли вони перебувають під атакою північного сусіда і намагаються рухатися в Європу. Нам потрібно не толерувати цей факт», – вважає Цибульська. Вона також наголосила на тому, що українському медіа-співтовариству, громадянському суспільству та державі варто усвідомлювати не лише свої слабкості, але і свою силу – те, що українці змогли досягти за ці роки прямого протистояння з Росією, і зокрема у сфері боротьби з дезінформацією. Цим досвідом потрібно ділитися, його пропагувати, і таким чином ставати для Заходу бажаним і цікавим партнером.

Марія ЩУР, радіо «Свобода», 10 червня 2021 року; в ефірі радіо «Свобода», як Марія Щур, із 1995 року; кореспондент, ведуча, авторка програми «Європа на зв'язку». Випускниця КДУ за фахом «іноземна філологія» та Центрально-Європейського університету в Празі, економіст; стажувалася в Reuters і Financial Times у Лондоні, Франкфурті та Брюсселі. Вела тренінги для регіональних журналістів. ChurikovaN@rferl.org

Шановні наші читачі, у минулому числі ми подали матеріал з альманаху «Унсоюз-2016» під назвою, яка тепер у нас у газеті стає рубрикою, під якою будуть розповіді з різних авторитетних ЗМІ про славетних українців, котрі своєю діяльністю посприяли в тому, аби людська спільнота просулюлася вперед у своєму розвитку. Сьогодні – перший матеріал

Хлопчик любив слухати розповіді мамі про нескінченність Всесвіту, загадковість зірок, про таємниці морів і океанів, про дивовижний і цікавий світ, що далеко простягався за стінами київського помешкання. Але найбільше вражали уяву хлопчика розповіді про генія XV століття Леонардо да Вінчі та про його ідею створити «залізного птаха» – літаючу машину, що мала підніматися в повітря під дією потужного гвинта без будь-якого розгону. Якоюсь після читання роману Жуль Верна «Робур-завойовник» хлопчиків наснилося, начебто він перебуває на борту летючого корабля. Ніби заходить до розкішного салону, з вікон якого далеко внизу видно море, острів із зеленими пальмами. Хлопчик тоді ще не знав, що сон здійсниться за тридцять років – усе це він побачить на борту власноруч спроектованого літака-амфібії...

Звали хлопчика Ігор Сікорський. Йому по-таланити втілювати в життя більшість дитячих мрій і стати однією з найяскравіших постатей ХХ століття – відчайдушним пілотом перших літаків, творцем цілого покоління небачених раніше «залізних птахів», мислителем і філософом, людиною, яка через п'ять століть втілить мрію великого Леонардо да Вінчі...

СІМ'Я

Родину Сікорських добре знали в Києві. Насамперед завдяки батькові – Івану Олексійовичу, видатному психіатрові, науковцю роботи якого не втратили значення і до сьогодні. Доктор медицини, член наукових товариств кількох країн, багатолітній завідувач кафедри Київського університету Святого Володимира, засновник і редактор журналу «Вопросы нервно-психической медицины и психологии», він устигав іще й активно займатися громадською діяльністю. Брав участь у духовно-релігійному житті Києва, оскільки як син і онук православних священиків свого часу закінчив духовне училище і семінарію. Видатний художник Віктор Васнецов увічнив риси Івана Сікорського у розписах Володимирського собору, обравши його моделлю для образу Святого Іоанна Предтечі.

Ігор Сікорський народився 6 червня (25 травня за ст. ст.) 1889 року. Дуже важливу роль зіграла в його житті мати – Марія Стефанівна. Вона була високоосвіченою жінкою, але своє життя присвятила родині, в якій, окрім Ігоря, було ще четверо дітей. Їй дід Сікорських завдячував особливим затишком і творчому атмосфері, яка так потрібна для гармонійного розвитку непересічних особистостей. Дитячі роки майбутнього авіаконструктора були осяяні світлом культури, мистецтва і глибоких знань про навколишній світ, які дала йому його родина і які визначили всю його подальшу долю.

РОКИ НАВЧАННЯ

У 1900 році Ігор Сікорський вступив до Першої київської гімназії – найстарішого київського навчального закладу із чудовими педагогічними традиціями... Проте освіта в класичних гімназіях була суто гуманітарною, а хлопця вабили точні науки. Старший брат Ігоря Сергій навчався в Морському кадетському корпусі у Санкт-Петербурзі і багато розповідав про цей привілейований навчальний заклад, який за два століття існування закінчили видатні флотоводці, морські інженери й учені, чий імена золотом вписані в історію Російської імперії. Тож батьки вирішили віддати туди й молодшого сина. Навчання в Морському кадетському корпусі для Ігоря було успішним, але він швидко зрозумів, що військова кар'єра, нехай і пов'язана зі службою на морі, його не приваблює. Тим часом остаточно визначилося коло його

інтересів: він намагався відстежувати всі новинки, які з'являлися в технічних галузях, у позаурочний час часто щось конструював чи майстрував у навчальних майстернях. А після появи газетних повідомлень про перші польоти американців – братів Райт рішення визріло остаточно: він хоче будувати аероплани і літати на них. Тому після закінчення в 1906 році загальних класів він залишив корпус із наміром вступити до навчального закладу, де можна було б здійснити ці мрії. Втім, у Росії таких іще не було. .. Ігор Сікорський від'їжджає до Парижа, де починає опановувати науку в технічній школі Дювільє де Ланно. Однак рівень навчання його не задовольняє і за шість місяців він повертається додому, де вступає до Київ-

Сікорський Ігор Іванович. Людина, яка втілила мрію Леонардо да Вінчі

ського політехнічного інституту імператора Олександра II... Навчання поєднувалося з професійно-практичною роботою на виробництві та в лабораторіях. Усіляко заохочувалася науково-дослідна та практична робота викладачів і студентів у профільних наукових гуртках. Від самого початку інститут мав чотири відділення: механічне, хімічне, інженерно-будівельне та сільськогосподарське. Але вже у 1899 році викладачі виступили за створення п'ятого – повітроплавного відділення. Очолив ці починання один з найбільших у ті часи київських ентузіастів авіації професор Микола Артем'єв, талановитий учень Миколи Жуковського

ПЕРШІ КОНСТРУКЦІЇ

Уже влітку 1908 року студент Сікорський почав працювати над розробкою та спорудженням свого першого вертольота. Роботи велися на подвір'ї батьківської садиби та в авіагаражі КПІ. Ігор гостро відчуває нестачу двигуна необхідної потужності. У січні 1909 року він виїжджає до Парижа, щоб ознайомитися з набутим там досвідом та придбати двигун. Слід віддати належне його батькові: він розуміє, що справа, за яку взявся його молодший син, – не тимчасове захоплення, тому не лише допомагає йому грошима, а й благословляє на подальшу роботу. Рекомендаційного листа до одного з найвідоміших на той час авіаторів Фердинанда Фербера дає йому професор КПІ, автор конструкцій перших вітчизняних планерів Микола Делоне. Саме Фербер став першим льотним інструктором Сікорського і порадником у виборі необхідних матеріалів і обладнання. Після трьох місяців перебування у Франції Ігор Сікорський повернувся додому, не тільки з новими знаннями та літературою, а головне – з двадцятьма тисячами двигуном «Анзани» для свого вертольота. Але, на жаль, перший вертоліт так і не зміг здійснитися в повітря... Навесні 1910 року Ігор Сікорський створює свій другий вертоліт. Однак і він не зміг злетіти. Річ була не в помилках і похибках розробника, а у відсутності двигуна необхідної ваги та потужності. Молодий конструктор розумів це і паралельно із гвинтокрилом почав розробляти свій перший аероплан. Разом зі своїм товаришем по інституту Федором Билінкіним він очолив колектив однодумців. Молоді ентузіасты організували авіамайстерню у двох спеціально для цього збудованих ангарах у КПІ і на Куренівці. Добровільними помічниками авіаконструкторів стали їхні однокашники – студенти... За певний час Билінкін відійшов від активної конструкторської діяльності, майстерні перейшли у повне розпорядження І.Сікорського. Саме тут збудовані його машини, які вже впевнено літали: С-3, С-4, С-5 і рекордний С-6... У квітні 1912 року літак С-6А було показано на Московській виставці повітроплавання, де він отримав Велику золоту медаль. Російське технічне товариство нагородило І.Сікорського медаллю «За корисну працю в повітроплаванні та за самостійну розробку аероплана своєї системи, яка дала чудові результати».

ГОЛОВНИЙ КОНСТРУКТОР

Саме після цього студента КПІ Ігоря Сікорського запросили на роботу видатний організатор промисловості тих років, голова правління Петербурзького акціонерного товариства «Русько-Балтійський вагонний завод» (РБВЗ) Михайло Шидловський. Молодий авіатор став головним конструктором авіаційного відділення цього усталеного підприємства. Із цим підприємством пов'язані найвищі досягнення І.Сікорського в авіабудуванні в Росії. Тут він зміг реалізувати свою ідею збільшити потужність і підвищити надійність та безпеку літаків шляхом їх оснащення кіль-

УКРАЇНЦІ, ЯКІ ЗМІНИЛИ СВІТ

кома двигунами. У перші десятиліття ХХ століття таке рішення вважалося воістину піонерським. У короткий термін споруджуються багатомоторні аероплани «Гранд» і «Руський витязь», які стали попередниками грандіозного чотиримоторного «Іллі Муромця», якому судилося стати найкращим літаком Першої світової війни. Тут було розроблено його озброєння, сформовано бойове з'єднання цих велетнів – Ескадру повітряних кораблів – та організовано навчання їхніх екіпажів...

Ранок 17 червня 1914 року (за ст. ст.) видався в Києві похмурим. Важкі хмари майже чіплялися за старовинні дзвіниці й, здавалося, ось-ось прольотять на землю рясним дощем. Однак погана погода не завадила кільком десяткам членів Київського товариства

літака Ігоря Сікорського S-29А («А» означало «американський») було закінчено в 1924 році. Випробовував нову машину сам конструктор. Літак вийшов напрохуд вдалим, з хорошими характеристиками: міг перевозити до 1900 кг корисного вантажу, мав непогану крейсерську й невелику посадочну швидкості, що давало змогу використовувати як летовище невеликі майданчики. У 1927 році літак було продано відомому льотчикові й бізнесмену Роско Тернеру, який здійснював чартерні перевезення по всій країні. Він згодом перепродав літак одній з голлівудських кіностудій, де його зняли в кінофільмі про повітряні баталії Першої світової війни. Літак S-29А був збудований в єдиному екземплярі, проте дав фірмі змогу поліпшити фінансове становище і ста-

повітроплавання, студентам і викладачам КПІ та журналістам зібратися на Куренівському летовищі. Усі напружено вдивлялися в низьке небо. Нарешті здалеку долинув джмелиний спів двигунів – і раптом із попялого кислого хмар виринув аероплан небаченої до того конструкції. Він швидко наближався й помітно збільшувався в розмірах так, що вже ясно можна було розрізнити всі його чотири мотори й оцінити всю міць і потужність цього величезного рукотворного птаха. Літак описав над аеродромом велике коло і м'яко приземлився. Закінчився перший етап перельоту «Петербург–Київ». Другий його етап – переліт з Києва до Петербурга – розпочався 29 червня і з однією проміжною посадкою для дозаправлення тривав трохи більше чотирнадцяти годин. На льотному полі у Санкт-Петербурзі відважних пілотів особисто зустрів і привітав сам російський Імператор – цар Микола II. Громадськість і преса велемовно вітали розробника «Іллі Муромця» та учасників перельоту...

ПЕРША СВІТОВА

Під час Першої світової війни на озброєнні російської армії були не лише багатомоторні «Муромці», а й інші аероплани Сікорського: легкі винищувачі, морський розвідник, легкий розвідник-винищувач, двомоторний винищувач-бомбардувальник і штурмовик – практично повний парк усіх типів військової авіації... Відомо, що С-22 (офіційна назва «Іллі Муромця») мав понад два десятки модифікацій. Їхні характеристики вражали сучасників: розмах верхнього крила («Ілля Муромець» був біпланом) сягав 32 метрів, довжина фюзеляжу в різних модифікаціях коливалася від 17,1 до 23,5 метра, злітна вага – понад 5 тонн, швидкість у горизонтальному польоті – 140 км/год, висота польоту – 4 тис. метрів. «Муромці» мали спеціально сконструйовані підвісні пристрої для бомб, об'єднувалися спочатку механічним, а згодом і електричним бомбоскидачем та оптичним прицілом. За архівними даними, усього, на замовлення військового відомства, було збудовано 85 таких машин.

ЕМІГРАЦІЯ

Аж раптом усе зруйнувалося. Вже після лютневих подій 1917 року робота РБВЗ почала гальмуватися і за якийсь час практично зупинилася. Згодом більшовицька влада ухвалила рішення згорнути авіапромисловість у країні... Багато кваліфікованих кадрів було частково втрачено: хтось мусив просто виживати і залишив авіацію, когось було репресовано, хтось виїхав за кордон. Серед останніх був і Ігор Сікорський...

НА ЧУЖИНІ

У березні 1918 року Ігор Сікорський виїхав до Франції. Втім у понівеченій війною країні було не до нових авіаційних проектів. Роботи майже не було, тому за якийсь час Сікорський вирушає до Сполучених Штатів. Невимовно тяжкими були перші роки життя Сікорського в Америці. Авіаційна промисловість скорочувалася і тут. Навіть у відомому підприємстві замовлень було обмаль. Урешті-решт відомому конструкторові вдалося влаштуватися викладачем математики в одній із вечірніх шкіл для російських емігрантів у Нью-Йорку. Паралельно він став читати лекції про авіацію та її перспективи в різноманітних громадських організаціях, а також розпочав роботу над розробкою пасажирського-вантажного літака. Невдовзі його ентузіазм надихнув невеличку групу співвітчизників, які вирішили побудувати цей літак, – і в березні 1923 року для реалізації задуму було створено компанію Sikorsky Aeroengineering Corporation. Усі її засновники були вихідцями з Росії... Спорудження першого на американській землі

ти відомою у промислових колах Америки. Завдяки цьому впродовж трьох наступних років було розроблено проекти ще п'яти літаків, чотири з яких були споруджені. З-поміж них варто виділити пасажирський літаючий човен Сікорського S-38, який випускався в кількох модифікаціях і забезпечив «російськими крилами» розвиток транспортної мережі всього Американського континенту...

ЗНОВУ ВЕРТОЛЬОТИ

Ще з початку 30-х років Сікорський одночасно з розробкою нових літаків знову почав займатися вертольотами... Сікорський залишався вірним одногвинтовій схемі із хвостовим рудьовим гвинтом, над якою почав працювати ще в КПІ. Саме ця схема врешті-решт стала панівною у світовому вертольотобудуванні. Вже у вересні 1939 року конструктор сам узявся провести випробування експериментального вертольота VS-300 (S-46). Кожний політ приносив нову інформацію про те, як поводить себе в повітрі такий апарат і що ще слід зробити, аби він став надійним і безпечним. Робота над цим вертольотом забезпечила й створення гвинтокрила XR-4 (VS-316), який успішно пройшов усі випробування і був прийнятий у 1942 році на озброєння армією США. Показово, що машину ввели в експлуатацію всього лише через 14 місяців після укладення угоди про її розробку!..

ЛІДЕРИ СВІТОВОГО РИНКУ

Після війни у США розпочався справжній вертолітний бум. Було організовано понад 340 фірм, які взялися за розробку гвинтокрилих машин для різноманітних потреб. Однак фірма Сікорського виграла конкурентну боротьбу і стає визнаним лідером не лише американського, а й світового ринку... Величезним успіхом компанії стала розробка гелікоптера S-55, який випускався понад 12 років не лише в США, а й, за ліцензіями, у Великій Британії, Франції та Японії. Саме ця машина Сікорського стала першим в історії авіації гвинтокрилом, який у 1952 році здійснив трансатлантичний переліт... Останнім із вертольотів, розроблених особисто Сікорським у 1954–1955 роках, був S-58. За своїми характеристиками він перевершував усі гвинтокрили першого покоління... У 1957 році Ігор Сікорський пішов з посади головного конструктора фірми...

ІНШІЙ СІКОРСЬКИЙ

В Україні Ігор Сікорський знайий нині як геніальний авіаційний конструктор, «батько світового вертольотобудування». Знаючи менше знають на Батьківщині про його релігійно-філософську творчість. Найбільш відомою з його праць у цій царині є невеличка книжка «Послання молитви Господньої», яка присвячена аналізу молитви «Отче наш». Уперше вона вийшла друком ще в 1941 році, потім перевидавалася ще двічі... Не можна не згадати й про громадську діяльність Ігоря Сікорського. Він брав активну участь у діяльності емігрантських організацій Америки, був одним з ініціаторів створення і деякий час навіть головою відомого Толстовського фонду, що допомагав співвітчизникам за кордоном і відіграв особливу роль у житті десятків тисяч людей, яких позбавила батьківщина Друга світова війна... Він помер 26 жовтня 1972 року. Спокійно заснув і не прокинувся...

Газета «Дзеркало тижня» №13, 5-11 квітня 2008 року.

(У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://kpi.ua/gallery/albums/newspaper-2008/16-5.jpg>)

На світлинах: (на 1-й сторінці) – (на 3-й сторінці) – Фото відповідно розміщені за посиланнями: <https://kpi.ua/gallery/albums/newspaper-2008/16-5.jpg> та <https://kpi.ua/sikorsky-about>

Екологи наполягають на ухваленні закону про Смарагдову мережу

Департаменту природно-заповідного фонду та земельних ресурсів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів Анастасія Драпалюк. «Коли таке стається, в Європі починають розглядати питання про недотримання Україною Бернської конвенції. Це не лише втрата іміджу України як європейської країни, а й проблеми для бізнесу. Припиняються інвестиції, бо в Європі мають жорсткі екологічні стандарти використання їхніх коштів. Якби цей закон було ухвалено, компанії на початку б знали, що вони можуть на цій території робити», - наголосила вона.

Смарагдова мережа зорієнтована на збереження конкретних видів та оселищ – в Україні це 264 види тварин та 117 видів оселищ, для кожного з яких прописано умови їхнього збереження. Водночас це не означає повної заборони господарської діяльності на територіях Смарагдової мережі, зазначила еколог Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» Катерина Полянська.

«Смарагдова мережа - це не повна заборона всієї господарської діяльності. Це ефективний менеджмент з різноманітними підходами, який зорієнтовано на збереження видів та оселищ природи та який враховує особливості території регіонів і підбирає належні заходи ведення діяльності на них», - сказала вона. Законодавче запровадження в Україні Смарагдової мережі означатиме вищий рівень життя, наголосив голова громадської організації «Українська природоохоронна група» Олексій Васильюк. «Країни, які мають найбільше кількість природоохоронних територій, мають найвищий рівень життя. Навряд чи це просто збіг. У Норвегії, Швеції, Швейцарії, де відсоток природоохоронних територій найвищий у Європі, чистіше повітря, вода, можливість бачити за вікном прекрасні гори, а не заводи чи кар'єри. Люди там довше живуть, мають краще здоров'я, психічний стан і вищий індекс щастя», - наголосив еколог.

Смарагдова мережа України розробляється з 2009 року і є частиною Смарагдової мережі Європи, до якої належать 26 держав-сторін Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни в Європі.

«Укрінформ», 28 травня 2021 року
Фото Олени ХУДЯКОВОЇ

(У скороченому вигляді. Повністю читайте за посиланням:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3254537-ekologi-napologaut-na-uhvalenni-zakonu-pro-smaragdovu-merezu.html>)

Впровадження в Україні природоохоронної Смарагдової мережі допоможе зберегти природу та надасть економічні переваги. Про це заявили учасники пресконференції в Укрінформі на тему: «Чому Україна потребує впровадження Смарагдової мережі?», організованої ГО «Українська природоохоронна група». Як нагадали учасники заходу, Смарагдова мережа – це мережа природоохоронних територій європейського значення, яка створюється на виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни в Європі. Україна ратифікувала Бернську конвенцію ще 1996 року, але закону досі не має. У Верховній Раді на перше читання очікує законопроект №4461 «Про території Смарагдової мережі», у разі ухвалення якого охорона природи в Україні відбуватиметься на європейському рівні.

«377 смарагдових об'єктів в Україні вже існує, Бернський комітет їх визнав. Але, на жаль, юридичного статусу станом на сьогодні вони не мають. Дуже важливо, що на карті Держгеокадастру ці об'єкти нанесено і навіть при проведенні ОВД враховується оцінка впливу на смарагдову мережу. Але дуже важливо мати саме юридичне підґрунтя і законодавче регулювання, тому важливо ухвалити цей законопроект», - наголосила депутат Верховної Ради Юлія Овчинникова.

В Україні на сьогодні немає механізму управління територіями Смарагдової мережі, при веденні господарської діяльності суб'єкти не враховують пов'язані з цим певні обмеження, що негативно впливає на бізнес-клімат, зазначила начальник відділу з питань охорони та використання природно-заповідного фонду

ЗБЕРЕГТИ ДИКУ ПРИРОДУ УКРАЇНИ: усе про Смарагдову мережу та законопроект 4461. ПРО ЩО МОВА?

Мова про законопроект №4461 "Про території Смарагдової мережі", зареєстрований у Верховній Раді України 4 грудня 2020 року. Головна мета законопроекту – створити в Україні повноцінну Смарагдову мережу для охорони дикої природи нашої країни. Авторами законопроекту стали 59 депутатів з усіх фракцій – надзвичайно рідкісний випадок.

ЩО ТАКЕ СМАРАГДОВА МЕРЕЖА?

Смарагдова мережа (український переклад назви the Emerald Network) – це мережа природоохоронних територій європейського значення, яка створюється на виконання положень Бернської конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі. Україна ратифікувала цю конвенцію в 1996 році, взявши на себе зобов'язання впровадити Смарагдову мережу. Таке зобов'язання передбачене й іншими документами. Так, у 2021 році наша держава має завершити створення Смарагдової мережі згідно з Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

У ЯКИХ КРАЇНАХ ВЖЕ ІСНУЄ СМАРАГДОВА МЕРЕЖА?

Смарагдова мережа функціонує в більшості європейських країн. Утім, у країнах-членах ЄС мережа має назву Natura 2000, а в країнах, які не є членами ЄС, – Смарагдова мережа. Мережа Natura 2000 ідентична до Смарагдової мережі в усьому, окрім аспекту членства в Європейському Союзі. Ця ідентичність закріплена в спеціальних рішеннях Бернської Конвенції. Наразі Смарагдова мережа ефективно працює у Швейцарії, Норвегії, Великобританії. На черзі – Україна!

ДЛЯ ЧОГО СТВОРЮЄТЬСЯ СМАРАГДОВА МЕРЕЖА?

Мережа має мету зберегти види та оселища (екосистеми), які були визнані рідкісними на рівні всієї Європи. Їхній перелік доступний у Резолюціях 4 та 6 Бернської конвенції. Приміром, серед тварин охорони підлягають чорний лелека, рись, орлан-білохвіст, бурий ведмідь та багато інших видів. Прикладом охоронюваного оселища є крейдяні гори Слобожанщини, цілинні степи, праліси, природні болота та інші різновиди природи, яких у наш час майже не лишилось.

АЩО ІЗ ЗАПОВІДНИМИ ТЕРИТОРІЯМИ, ЯКІ ВЖЕ ІСНУЮТЬ?

Заповідні території України створювалися для охорони тварин, рослин чи екосистем, рідкісних на українському рівні. Смарагдова ж мережа створюється для охорони природи, рідкісної на європейському рівні. Окремі території Смарагдової мережі можуть збігатися з чинними заповідними об'єктами, окремі – ні. Смарагдова мережа

та чинні заповідні території існують паралельно, гармонійно доповнюючи одне одного. Ухвалення законопроекту 4461 жодним чином не впливатиме на вже створені заповідні території

ЯК ПРАЦЮЄ СМАРАГДОВА МЕРЕЖА?

Смарагдова мережа складається з територій різної площі та форми в усіх кутках країни. Створення нової Смарагдової території відбувається в два етапи:

Науковці проводять дослідження та роблять висновок, що певна територія важливою для збереження виду чи оселища, що охороняється. Після оформлення документів та обговорення на міжнародному рівні, Міністерство захисту довкілля їх схвалює та відправляє до Бернської конвенції, яка приймає рішення про створення територій Смарагдової мережі.

Факт оголошення території Смарагдовою не забезпечить її охорони: поки вона існує лише на папері. Вишальним є другий етап: розробка плану управління територією Смарагдової мережі. Ідеться про розробку документу, де вказано: що на цій території можна робити, а чого не можна. План управління розробляється індивідуально для кожної території Смарагдової мережі з урахуванням усіх місцевих особливостей.

ЧОМУ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАЧІВ НЕ ПИТАЮТЬ ПРО СТВОРЕННЯ ТЕРИТОРІЙ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ?

Землевласники та землекористувачі не залучаються до процесу оголошення територій Смарагдовими, адже статус збереження певних видів та оселищ – це винятково наукове питання. До того ж, сам факт створення певної території Смарагдової мережі не накладає жодних обмежень чи заборон. Тому землевласники, землекористувачі та інші зацікавлені сторони залучаються на другому етапі – розробці плану управління територією Смарагдової мережі. І це справді важливо, адже саме так можна віднайти компромісний варіант, вигідний для всіх: і природу зберегти, і вести сталу господарську діяльність. План управління не може розроблятися без власників чи користувачів земельних ділянок.

ЧИ ЗНАЧИТЬ ЦЕ, ЩО ЗАБОРОНЯТЬ ОРАТИ ПОЛЕ, РУБАТИ ЛІС ЧИ ПОЛЮВАТИ?

Твердження про те, що Смарагдові території – це місця, де все заборонено, – міф.

До Смарагдової мережі входить переважно дика природа (річки, степи тощо), а не поля чи людські помешкання. Смарагдова мережа не є проблемою для агробізнесу, якщо він не збирається розорати останні степи України, розміщені на схилах і в балках, де й без того оранка заборонена.

Смарагдова мережа не передбачає жодної зміни власності територій!

Ідея Смарагдової мережі – активна охорона природи та індивідуальний підхід до кожної території. Дійсно, в окремих випадках господарська активність (приміром, рубки лісу) може бути обмежена. Утім, європейський досвід свідчить: невелика зміна господарської діяльності забезпечить збереження природи й не завдасть значних економічних збитків. А часто збереження певних видів навіть вимагає продовжувати господарську діяльність: наприклад, скошування луків чи випас худоби.

Смарагдова мережа стосується лише конкретних видів і оселищ, якими опікується Бернська конвенція. Діяльність, що їм не шкодить, не розглядається як загроза мережі й не може бути обмежена. Так, у межах Смарагдових територій не заборонено полювання: лише обмежується знищення видів, які охороняються конвенцією.

ЯКЩО ДІЯЛЬНІСТЬ ВСЕ Ж ОБМЕЖЕНА, ЧИ БУДУТЬ КОМПЕНСАЦІЇ?

Так. Законопроект 4461 передбачає державні компенсації власникам та користувачам земельних ділянок, на яких були встановлені обмеження. До того ж, Смарагдова мережа може передбачати й додаткові дотації землевласникам і землекористувачам від Європейського Союзу.

А ЯК ЩОДО ТУРИЗМУ ТА РОБОЧИХ МІСЦЬ?

Смарагдова мережа жодним чином не забороняє туризм, який не шкодить природі. І навіть навпаки. Розрахунки щодо мережі Natura 2000 демонструють, що з її територіями пов'язано від 800 000 до 2 000 000 робочих місць у всьому ЄС. Витрати туристів, пов'язані з Natura 2000, становлять 50-85 млрд євро щорічно.

Більше того, з дикою природою, яка охороняється Natura 2000, у ЄС пов'язано понад 12 млн робочих місць. Знищення цієї природи призвело б до появи значної кількості безробітних. ЄС чудово це розуміє, інвестуючи в збереження охоронюваних територій.

ЧОМУ ВАЖЛИВО УХВАЛИТИ ЗАКОНОПРОЄКТ 4461?

Від створення Смарагдової мережі в Україні залежатиме не лише охорона рідкісних видів та оселищ, але й імідж нашої держави на міжнародній арені, зрушення на шляху до євроінтеграції та найголовніше – добробут місцевого населення, що напряму залежить від збереження дикої природи. Утім, Смарагдова мережа не зможе працювати без законодавчого фундаменту, яким має стати Закон України «Про території Смарагдової мережі».

Hromadske.volyn.ua, 21 травня 2021 року. Матеріал підготовлено за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проекту EU4USociety. Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу (У скороченому вигляді. Повністю читайте за посиланням: <https://hromadske.volyn.ua/zberehty-dyku-pryrodu-ukrayiny-use-pro-smaragdovu-merezu-ta-zakonoproekt-4461/>)